

ZNANSTVENIK RAZNORODNIH INTERESA

(gl. ur.) Maštrović, Tihomil (2019). Zbornik o Miloradu Mediniju.

Zbornik radova sa znanstvenoga skupa,

Zagreb – Dubrovnik, 9. – 11. studenoga 2017. Zagreb:

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu i dr. 567 str.

Zbornik o Miloradu Mediniju donosi radove o ovom uvaženom književnom povjesničaru izložene na šesnaestom u nizu skupova u sklopu projekta Hrvatski književni povjesničari, održanom u Zagrebu i Dubrovniku od 9. do 11. studenoga 2017. Organizator su skupa bili Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, suorganizatori: Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatsko filološko društvo iz Zagreba, Ogranak Matice hrvatske u Varaždinu, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli te Sveučilište u Zadru, a pokrovitelj Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.

Zbornik obasiže 27 znanstvenih radova koje potpisuje 28 autora.

Čelni je tekst Ive Banca *Milorad Medini i dubrovačka povijest* (9-24) u kojem autor razlaže Medinijeve radove koji se tiču povijesti Dubrovnika i Republike. Banac zamjećuje da se Medini zadržava na zapadnoeuropskim utjecajima na Grad (Mediniju je Zapad u prvom redu Italija), odnosu države i crkve, slavenizaciji krajnjega juga jadranske obale te na hrvatsko-romanskom etničkom kompozitu koji je iznjedrio specifičan pogled na svijet, „dubrovcizam“.

Tihomil Maštrović rasvjetljuje *Medinijev prinos hrvatskoj književnoj historiografiji* (25-36) pozicionirajući njegovu *Povjest* nakon Šurminove (1898), a prije Vodnikove (1913). Autor uviđa da je, pored nesumnjiva sintetičkoga značenja, ova knjiga bila poticajem B. Vodniku na misao o potrebi uključivanja književne kritike u književnu povijest. Maštrović se dotakao i recepcije (i njezina izostanka) *Povjesti* u kasnijim književno-povijesnim sintezama (Ujevićevoj, Barčevoj, Frangešoj, Novakovoj, Šicelovoj te Jelčičevoj).

Slobodan Prosperov Novak u otisnutom izlaganju sa skupa naslovljenom *Milorad Medini i njegovi kroatistički vršnjaci* (37-50) uočava tridesetak hrvatskih kroatista, Medinijevih suvremenika, više ili manje zaslužnih za struku čije se djelovanje najvećim dijelom veže uz Jagićev bečki seminar, a potom za zagrebačku katedru i druga strana učilišta. Među njima se ističu imena Branka Vodnika, Milana Rešetara, Tome Matica, Dragutina Prohaske, Petra Kolendića i Petra Kasandrića. Autor ne zaboravlja ni ruske kroatiste

Petrovskoga i Kačanovskoga, Švedanina Jensena te Čeha Jirečeka, kao i srpske autore Popovića i Živaljevića.

Katica Čorkalo Jemrić autorica je članka *Medinijeva Povjest hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku u fokusu stručnih i ideoloških rasprava* (51-68). Stručna se recepcija tiče metode, posljedično tomu i strukture djela te izvora i izišla je iz pera Branka Vodnika, Tome Matića i Davida Bogdanovića. Autorica podvlači Vodnikovu kritičnost, on Mediniju ne može oprostiti žanrovsku razdiobu gradiva i odricanje originalnosti piscima, a najgorim dijelom smatra posljednja četiri poglavlja o dubrovačkoj drami. Nadalje, K. Čorkalo primjećuje da se ni konciznomu Bogdanoviću ne sviđa cjepkanje autorskih opusa, a prigovara i manjak citata iz djela, dok je Matić pomirljiv i hvali žanrovsku strukturu, cjelovitost i sistematičnost knjige, uz tek mjestimična neslaganja s Medinijem. Za kritičare Vrhovca, Ostojića, Živaljevića i Kolendića autorica kaže da pod „pseudonimom“ slovinstva osporavaju hrvatski identitet dubrovačke književnosti. Također primjećuje da je Medinija od obiju vrsta kritike jedini branio Milan Rešetar, a i sam je Medini argumentirano odgovorio svima.

Nina Aleksandrov Pogačnik u tekstu *Metodološki aspekti Medinijeve Povjesti hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku* (69-82) djelu odriče usustavljenije najavljeno u kratkom uvodu, a metodološku novost vidi u raščinjanju filološke metode, što zbog fokusiranja na Dubrovnik i Dalmaciju, što zbog žanrovskoga oblikovanja građe. Autorica višekratno podvlači Medinijev komparativistički pristup (uočavao je talijanske literarne uzore kod brojnih autora, ali i u djelima neautorske književnosti), koji nikako nije bio nekritički, nego je na snazi bilo pravo „ponašivanje“. Takva je prilagodba, drži ona, bila moguća zahvaljujući postojanju „kulturalne i jezične tradicije“, niti koja se lajtmotivski provlači kroz stoljeća razvoja hrvatske književnosti.

Antun Pavešković korača *Tragom Medinijeve metodologije* (83-96) prikazujući njegov doprinos književnoj historiografiji kroz raščlambu studija o *Pelegrinu* Mavra Vetranovića, o Vetranovićevim i Držićevim pjesmama, o Ranjininu zborniku i dubrovačkim pjesnicima te analizirajući autorova „kapitalca“, *Povjest hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku*. Specifičnosti Medinijeve povijesne metode Pavešković pokazuje prezentirajući tekstove: *Dubrovnik Gučetića*, *Kako je postao Ljetopis popa Dukljanina* i *Dubrovnik u borbi za svoj razvitak*. U oba tipa tekstova Pavešković ukazuje na Medinijeve promišljene opaske, ali i propuste te promašene prosudbe o osobama, događajima i kulturnim utjecajima koji su se ticali Dubrovnika.

Ružica Pšihistal svoj je tekst nasloвила *Marulićevi začinjavci prije i poslije Medinija – kritički osvrt na homersko pitanje hrvatske književnosti* (97-126). Kompleks začinjavaca autorica smatra homerskim zbog njegova značaja za hrvatsku književnost, zbog pitanja koja je postavilo (i još uvijek to čini), zbog žustre rasprave koju je potaknulo te zbog nepostojanja pisanih izvora koji bi na njega odgovorili. Najznačajnijim prinosom u raspetljavanju „začinjavačkoga klupka“ ona drži upravo Medinijeve teze. Unatoč postojanju prethodnika (I. Kukuljević, Š. Ljubić, I. Milčetić, J. Flörschutz, S. S. Kranjčević, M. Šrepol, P. Kasandrić) kao i nastavljača i pobijatelja pojedinih Medinijevih zaključaka (P. Skok, M. Kombol, J. Vončina, F. Fancev, M. Franičević, I. Slamnig, E. Hercigonja, D. Malić, J. Derossi, J. Bratulić, M. Tomasović, I. Frangeš) autorica ne vidi jednoznačno rješenje problema. Ipak, od triju mogućih identitarnih karata – versifikator svetačkih legendi, trubadur ili pučki pjevač – najsklonija je tumačenju začinjavca kao posebnoga pjevača biblijske povijesti.

Dubravka Brunčić potpisuje članak *Nacija i pamćenje povijesti u Povjesti hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku Milorada Medinija* (127-142). Fundiran na teorijskim zasadama o „radu na nacionalnom pamćenju“ (A. Assman) te o književnom kanonu kao njegovu institucionaliziranomu dijelu (A. Erll, A. Rigney), tekst propituje strategije pamćenja u formiranju nacionalnoga identiteta. Autorica podvlači kako Medini dokazuje kontinuitet književno-kulturne tradicije na tragu herderovske ideje o jeziku i književnosti kao pokazateljima „duha jednog naroda“. U organičnost i koherentnost hrvatskoga „tla i duha“ Dubrovnik se upisuje tripartitnim kulturnim „blagom“: „dubrovčanizmom“ (kao idejom slobode i duha), autorskim osobnostima i opusima te „starim književnim spomenicima“.

U radu *Književni i povijesni obzori Milorada Medinija iz očišta moderne* (143-166) Ivan Pederin minuciozno detektira Medinijev modernistički afinitet prema najstarijoj dubrovačkoj povijesti. Kad je o književnosti riječ, Medini uviđa da su talijanske utjecaje na hrvatsku književnost donijeli i vlastelini i pučani koji su zbog školovanja ili posla odlazili na drugu obalu Jadranskoga mora. Pritom ti utjecaji nisu općetalijanski, nego ponajprije firentinski, pa venecijanski i naposljetku napuljski. Pederin zapaža da Medini razumije „općinski“ karakter starije hrvatske književnosti, da ima svijest o razvitku književnosti, o postojanju stilova i razdoblja te naglašenu ljubav za književnost humanizma i renesanse, posve u duhu moderne.

Ana Batinić upućuje na višegodišnju korespondenciju koju su vodili *Milorad Medini i Milan Rešetar* (167-182). Uz mjestimične privatnije krokije, napose u kasnijoj etapi njihova dopisivanja, pisma su bogat izvor za proučavanje Medinijevih metodoloških principa, kritičkoga pristupa i

načina usustavljanja građe u *Povjesti*. U njima se može naći, kako zorno pokazuje autorica, i Medinijevih pritužaba na vlastiti nepovoljan položaj i nemogućnost dobivanja posla arhivara, ogorčenje zbog kritika koje je doživjela *Povjest*, osvrta na zatrovane hrvatsko-srpske odnose te objašnjenja pristupa dubrovačkoj povijesti i spoznaja do kojih je, proučavajući ju, Medini došao.

Cvijeta Pavlović u tekstu *Pjesme Marina Držića od Medinijevih teza do kontekstne interpretacije pojma svjetske književnosti* (183–198) pobija ponavljanu tezu o Medinijevu oskudnom pozivanju na izvore i podsjeća na cijelu plejadu autora koje je naveo kao svoje učitelje u *Povjesti* i u *Pjesmama Mavra Vetranića i Marina Držića*. Autorica ukazuje i na ispravnost Medinijeve žanrovske podjele koja, inovativna i nimalo pozitivistička, kroči putem esteticizma. Medinijevo komparatističko čitanje Držićeva i Vetranovićeva opusa te drame i lirike, kao i isti takav pristup *Hekubi* i istoimenoj Dolceovoj drami te hrvatskoj i talijanskoj književnosti za autoricu je putokaz koji trebaju slijediti ozbiljni držićoloz: Držiću pripada mjesto i u kanonu hrvatskoga pjesništva, a ne samo drame, a tim tragom ide i recentno čitanje Držića Slobodana Prosperova Novaka.

U članku *Milorad Medini o talijanskim izvorima hrvatske renesansne književnosti* (199–216) Valnea Delbianco podsjeća na žanrovsku strukturu *Povjesti* koja je Mediniju poslužila kako bi provukao svoju glavnu tezu: sve su grane hrvatske književnosti itekako baštinile talijanske uzore. No, iako je Medini pripadao krugu književnih filologa koji se nisu mogli oprijeti „mehaničkomu komparativnom pristupu“ (sintagma Ive Hergešića), on je u svakom djelu nalazio neku narodnu crtu ili ton kojim je djelo jačalo nacionalni identitet.

Premda naslov članka Perside Lazarević Di Giacomo glasi *Crtice iz talijanske književnosti u Povjesti hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku* (217–226), autorica donosi cijeli niz Medinijevih opazaka o talijanskom utjecaju na hrvatske književnike iz brojnih njegovih djela (o kmetstvu, Gučetićima, Ranjininu zborniku, Držićevu i Vetranovićevu pjesništvu i dr.). Ona ističe Medinijevu komparatističku metodu: svjestan je i „druge strane medalje“ pa na primjeru Ivana Ravenjanina donosi talijansku percepciju hrvatske stvarnosti.

Hrvojka Mihanović-Salopek potpisuje tekst *Srednjovjekovna crkvena himnodija i drama u Medinijevom istraživačkom pogledu* (227–238). Autorica uočava nezahvalnu poziciju u kojoj se našao Medini kad je riječ o istraživanju srednjovjekovne književnosti jer su *Povjesti* prethodila samo istraživanja V. Jagića, I. Berčića i I. Kukuljevića, a sva su značajna djela objavljena nakon 1902. (I. Milčetić, J. Vajs, R. Strohal, B. Sokol, B. Širola).

Stoga u prvom poglavlju knjige o najstarijoj književnosti i drugom o hvarskim i splitskim prikazanjima Medini donosi nekoliko, uglavnom intuitivnih, točnih zapažanja, npr. o raširenosti prikazanja djelovanjem bratovština, o pjevanju pjesme *U sej vrijeme godišta* još od srednjega vijeka te o vjerojatnosti njezina čakavskoga narječja, ali je očito i da preferira ćirilometodsku tradiciju, a latinsku crkvu smatra „nužnim zlom“ te iznosi danas opovrgnutu predrasudu o neukosti popova glagoljaša itd. Unatoč propustima, smatra autorica, Medinijevo je djelo bilo znatan poticaj drugim istraživačima.

Zaneti Sambunjak imponiraju *Erudicija i kreativnost Milorada Medinija u studiji o Pelegrinu Mavra Vetranovića* (239–250). Nekolicina motiva u Vetranovićevu djelu (šepavi majmun, crvene cipele, Dianina vulkanska šalica, šuma nastanjena različitim životinjama) navode Medinija na studiozno proučavanje Vetranovićevih izvora. Autorica ukazuje kako na lucidne zaključke tako i na previde koje je Medini počinio tragajući za utjecajima na *Pelegrina*.

Pod naslovom *Povijesni korijeni Dubrovnika u sintezi Milorada Medinija* (251–264) Jevgenij Paščenko istražuje Medinijeve *Starine dubrovačke*. Autor Medinija vidi kao savjesnoga i sustavnoga istraživača, dobrog poznavatelja izvora. Unatoč nekim upitnim tumačenjima, napose sustavnomu previđanju djelovanja mitskih predodžaba, Medini se, prema autorovim riječima, pokazao kao vrstan medievist, tekstolog i etimolog. Paščenko veoma vrijednim smatra podatke koje Medini donosi o stanovništvu, napose prije romanskih utjecaja, a potom i slavenskih te stvorenu predodžbu o kulturnom središtu koje s vremenom postaje grad.

Recepcija Medinijeve Povjesti hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku (265–281) autorice Andreje Sapunar Knežević podijeljena je na recepciju u književnim časopisima, povijestima hrvatske književnosti te u enciklopedijama i rječnicima. U prvom su segmentu navedeni osvrti u časopisima po gradovima (Dubrovnik, Zadar, Trst, Novi Sad, Sarajevo, Beč i Zagreb) uz isticanje Vodnikova iz *Vienca* u kojem podvlači potrebu rušenja granice između književne povijesti i kritike te T. Matića iz *Glasnika Matice dalmatinske* koji hvali sistematičnost *Povjesti*. U recepciji u književnim povijestima autorica ističe Vodnika koji Mediniju osporava neke atribucije i datacije, Ježića, koji ga spominje u kontekstu bugarštice o majci Margariti, potom slijedi niz književnih povjesničara koji su ga posve previdjeli (M. Ujević, A. Barac, M. Kombol, I. Frangeš, S. P. Novak) da bi u našoj suvremenosti M. Šicel naglasio Medinijeve sistematizaciju gradiva i prevladavanje filološke metode, a D. Jelčić parcijalnost njegove prosudbe i kulturni materijalizam. Leksikonske natuknice o Mediniju autorica prati od 1925. do 2011. godine.

Miljenko Buljac raščlanjuje *Sustav renesansnih lirskih i epskih vrsta, podvrsta i pjesničkih oblika Milorada Medinija* (283-304). Pritom donosi vrlo detaljnu i zanimljivu razdiobu na jedanaest lirskih vrsta (kao i podvrsta i oblika), osamnaest lirsko-epskih vrsta i osam epskih vrsta u koju uključuje i sastavnice koje joj nesumnjivo pripadaju, ali ih Medini nije uočio, npr. dvostruko rimovani dvanaesterac s korica *Statuta* dubrovačke Carinarnice kao zaseban pjesnički oblik. Autor još napominje Medinijevo uočavanje pitanja periodizacije književnosti, dobro pogodan naziv „renesansa“, osviještenost o prevlasti individualizma u renesansi te mjestimično neznanstven jezik, opterećen priložnim izrazima („dobro smišljeno“) te onima pridjevskim („veoma lijepih“).

Lidija Bogović rasvjetljava *Pitanje autorstva prikazanja koja se pripisuju Maruliću u Medinijevoj Povjesti hrvatske književnosti u Dalmaciji i Dubrovniku* (305-320). Autorica pokazuje neslaganje brojnih istraživača Marulićeva djela po pitanju triju prikazanja nađenih u rukopisnom zborniku *Vrtal Petra Lucića, Prikazan'je historije svetoga Panucija, Skazan'je od nevoljnoga dne od suda ognjenoga, najpokonji koji ima biti i Govoren'je sv. Bernarda od duše osujene*. I dok mu neki pripisuju sva tri djela (Kukuljević, Tomasović), uspoređujući pritom stihove prikazanja s drugim Marulićevim djelima (Verdiani), njihovu ritmičku liniju (Franičević) te grafiju (Badalić), ili čak drže da u zborniku ima još Marulićevih djela (Jagić), ili kao četvrto prikazanje navode *Muku svete Margarite iz Firentinskoga rukopisa* (Novak, Verdiani), drugi su skloniji prikloniti se autorstvu prvoga prikazanja (Perillo, Pavić, Kolumbić), neki nisu baš posve sigurni (Fancev), a neki odbijaju svaku pomisao o autorstvu (Broz). Medini je neodlučan, priklanja se Kukuljeviću pa već u sljedećoj rečenici dovodi prethodnu tvrdnju u pitanje. S druge strane, autorica je sigurn(ij) da prikazanja treba staviti na popis žanrova u kojima se okušao Marko Marulić.

Estela Banov-Depope istražuje kako su tretirane *Usmena književnost i tradicijska kultura u Medinijevom književnopovijesnom radu* (321-338). Kompleks usmene književnosti autorica proučava u sklopu četiri tematska bloka: izvedbe usmene književnosti (komparatistički usmjeren, Medini uviđa veliku važnost izvedbenoga aspekta usmene književnosti), suodnos usmene lirske i trubadurske poezije (pjesnici *Ranjinina zbornika* posuđuju od usmene književnosti, ponajprije epitete), zapisi usmenih epskih pjesama u djelima epičara 16. st. (izdvaja mnoštvo zapisa u Hektorovićevoj *Ribanju*) i teatrabilne forme: srednjovjekovne religiozne dramske igre i crkvena prikazanja (Medini donosi značajna etnološka i etnografska zapažanja). Također, ona uočava kako je Mediniju usmena književnost čimbenik izvornosti u odnosu na talijanske izvore, a primjećuje i kako se on ne zadržava

na pojedinim pjesmama, njihovim izvedbama ili vrstama nego ga ponajviše zanimaju zapisi interpolirani u autorska književna djela.

U fokusu Vinicija B. Lupisa nalazi se *Krug svećenika povjesničara i književnika Dubrovačke biskupije u prvoj polovici XX. stoljeća* (339-362). Autor kronološki navodi cijeli niz klasično obrazovanih svećenika, dobrih poznavatelja povijesti i pomoćnih povijesnih znanosti, pionira mjesne historiografije. Njihova se djelatnost zasnivala na dobrom poznavanju arhiva, ali i terena. Zahvaljujući svojim predšasnicima, svećenicima koji su djelovali u XIX. stoljeću (M. Kalogjera, E. Dundović, S. Škurla, A. Agić, I. K. Resaver i dr.), ti su čuvari nacionalne posebnosti uspjeli očuvati hrvatsku kulturu od srpskih apetita u vrijeme pojave srbokatoličkoga pokreta u Dubrovniku. Autor među zaljubljenicima u hrvatsku povijest, književnost i kulturu ističe: Vicka Lisičara, Nedjeljka Subotića, Vladimira Taljerana, Nika Gjivanovića, Nika Štuka te Antuna Liepopilija.

Za Roberta je Bacalju *Milorad Medini, suradnik i urednik Crvene Hrvatske* (363-382). U suradničkoj je ulozi toga važnoga tjednika izniman doprinos dao ponajprije trima promišljenim kritikama: Vojnovićeva *Ekvinocija* (1896), Jensenove monografije o Gunduliću (1901) i Uccelinijeva prijevoda Dantea (1910) te tekstom *O životu i radu Marina Držića* (1905) kad se o njemu nije previše znalo. Kao urednik Medini je preferirao prijevode talijanskih književnika na tragu osviještenosti velikoga utjecaja talijanske književnosti na stariju hrvatsku književnost, napose renesansu. U tom svjetlu Bacalja vidi i pojavljivanje isječaka iz D'Annunzijevih *Pesarskih novela*, posebice zato što je riječ o odlomcima koji tematiziraju Dalmaciju. Također, kako ne bi posve prevladala romanska književnost, prevoditelj Josip Onyskiewicz davao je ravnotežu prijevodima s češkoga i poljskoga. Za vrijeme Medinijeva uredništva *Crvene Hrvatske* proširio se žanrovski repertoar književnih tekstova, naročito je ojačala novelistika s Vladimirom Dračevcem kao vodećim novelistom, a valja istaknuti i ciklus o dubrovačkim „oriđinalima“.

Ernest Fišer u izlaganju sa skupa naslovljenomu *Politički uvodnici Milorada Medinija u Crvenoj Hrvatskoj* (383-392) zorno opisuje političku situaciju u Dubrovniku, potom uvjete Medinijeva uredništva, a u konačnici broj uvodnika reducira na tri, raspoređena na početak, za vrijeme i na kraj njegova četverogodišnjega uredništva *Crvene Hrvatske* (1907-1910). U prvom Medini propituje domoljublje, Supilovu politiku i zadaću peštanskih zastupnika, u drugom prikazuje apsurdnost pripadnosti hrvatskih zemalja različitim vlastima i upravama dok se u trećem podsmijava ustavnim eksperimentima u dvojnoj Monarhiji.

Vlasta Rišner piše *O jeziku Milorada Medinija i Crvene Hrvatske* (393–404). Pritom pokušava odgovoriti na pitanje: pridržava li se *Crvena Hrvatska*, sukladno svojem imenu, ideja zagrebačke filološke škole? Analizirajući slovopis i pravopis tjednika, autorica dolazi do zaključka da se oni umnogomu razlikuju od slovopisa i pravopisa drugih onodobnih novina i časopisa: fonološki pravopis, troslovni zapis jata (*ije*), a za fonem /*ǰ*/ rabi se zapis *gj* do 1906. godine i *đ* nakon toga (sukladno južnoj tradiciji). To je posve u skladu s Medinijevim mišljenjem o jeziku koje je iznio u kontekstu Uccelinijeva prijevoda Dantea: on preferira dubrovački govor, ovakav već izgrađen sustav nije trebalo zamijeniti novim. Ipak, u *Povjesti* se donekle primiče načelima zagrebačke filološke škole: jat je i ovdje troslovan, ali fonem /*ǰ*/ zapisuje kao *dj*, piše naveske, a prilog proti uvijek rabi s dativom.

Josipa Dragičević se u članku *Medinijeva suradnja u časopisu* Kršćanska škola (405–418) dotiče njegove reakcije na dva zahtjeva objavljena u glasilu Hrvatskoga pedagoško-književnoga zbora Saveza učiteljskih društava *Napredak*, oba proizišla kao reakcija na *školski zakon iz 1888*. U tekstovima objavljivanima u nastavcima Medini propituje zahtjev za ukidanjem celibata učiteljicama te onaj o razdvajanju učiteljske i orguljaške službe. Autorica pokazuje kako se Medini u okviru prvoga zahtjeva upušta u žestoku raspravu s učiteljem Biničkim koji smatra da bi samo majke trebale biti učiteljice i da žene imaju prirodno pravo na udaju što se pretvara u teološku raspravu o istočnom grijehu i rezultira nekolicinom vrlo oštrih tekstova u kojima Medini osobno napada Biničkoga. Kad je o drugom zahtjevu riječ, autorica podsjeća da prema zakonu orguljaška služba nije bila obvezna za učitelje, ali se u praksi očekivalo da oni obavljaju taj zahtjevan i slabo plaćen posao. Medini nikako nije za razdvajanje jer smatra da u društvu koje se formira učitelji trebaju biti preopterećeni, a ne smije im smetati ni podređenost svećeniku, na što se također žale. Obje su reakcije u skladu s njegovim stavom o potrebi čvrste veze države i Crkve te s odbijanjem modernih zapadnjačkih ideja o osobnoj slobodi.

Marija Benić Penava i Daniel Dujmić ukazuju na velik *Prinos Milorada Medinija u području turizma* (419–432). Medinijev doprinos dubrovačkomu turizmu autori datiraju vremenom njegova obavljanja dužnosti tajnika Trgovačko-obrtničke komore u Dubrovniku. U teškim godinama nakon svjetske ekonomske krize Dubrovnik je opstao zahvaljujući uslužnim djelatnostima u Gradu čiju je važnost Medini itekako prepoznao. Na Konferenciji privrednih komora Kraljevine Jugoslavije održanoj 1930. godine izložio je referat u kojem je kao glavni razlog nedostatne turističke strukture u Dubrovniku istaknuo lošu prometnu povezanost (popravit će se tek tri

desetljeća kasnije). Slijedila je funkcija predsjednika Saveza za unapređenje turizma koju je obnašao od 1931. do 1935. godine. Zbog svojega doprinosa u istraživanju, potom u detektiranju problema i njihovih rješenja kao i zbog nadasve predanoga rada Medini je proglašen počasnim članom Saveza.

Viktoria Franić Tomić ističe da je *Milorad Medini – prvi tumač dubrovačkih maskerata* (433-452). Medinijevim iznimnim doprinosom tadašnjoj kroatistici autorica smatra njegovu „žanrovsku svijest“ koju je dokazao već u dobi od 25 godina kad je o hrvatskoj pokladnoj lirici pisao kao o zasebnom žanru u raspravi *Dubrovačke poklade u XVI. i XVII. vijeku i Čubranovićeve nasljednici*. Autorica precizno razlaže razloge Medinijeve krive atribucije *Jeđupke* nepostojećemu Andriji *Čubranoviću* smatrajući glavnim krivcem avanturista Tomu Nadala Budislavića, samoprozvanoga plemića koji se proglasio rođakom kuće *Čubranovića* i djelo objavio pod *Čubranovićevim* imenom. Odsudno je i Medinijevo neprovođenje *filoloških predradnja*, nepoznavanje mnoštva danas dostupnih podataka, a i nedovođenje u kritički odnos onih tada poznatih. Ipak, Medinijeva usporedba svih poznatih *Jeđupki* u kojoj pokazuje specifične literarne crte njihovih autora ukazuje na vrsnost njegove komparatističke metode.

U dijelu zbornika nazvanom *Dodatak Josipa Dragičević napisala je Nacrt za životopis Milorada Medinija* (455-458), dok je Lidija Bogović autorica *Bibliografije Milorada Medinija* (461-469), popraćene *Kazalom imenā bibliografije Milorada Medinija* (471), a potpisuje i *Literaturu o Miloradu Mediniju* (473-513) uz koju je također pridodano *Kazalo imenā literature Milorada Medinija* (515-517).

Nadnaslov *Znanstveni skup o Miloradu Mediniju* obuhvaća dvije *Pozdravne riječi*, akademika Dubravka Jelčića (523) te Tihomila Maštrovića (525-527), *Kroniku znanstvenoga skupa o Miloradu Mediniju* (531-538) Lidije Bogović, zatim *Program skupa* (539-544), *Popis slikovnih priloga* (545-546), *Napomenu* (547) te *Kazalo imena* (549-563).

Vladimira Rezo